

A TAVARES-JELENTÉS

2013. július 3-án az Európai Parlament elfogadta a Tavares-jelentést.¹ A készítőjéről – Rui Tavares portugál EP képviselőről – elnevezett jelentés részletesen leírja, hogy Magyarország hol tért el az európai értékek követésétől, és vázolja azokat a szükséges intézkedéseket, amelyek visszaterelik Magyarországot a stabil alkotmányos demokráciák sorába.

A szavazás nem volt szoros: 370, a jelentést támogató, 248 ellenző és 82 tartózkodó szavazat született. Figyelembe véve, hogy a tartózkodások gyakorlatilag a jelentés elfogadását segítették, így azok inkább szolid támogató szavazatoknak tekinthetők, mintsem bizonytalan ellenzésnek. A végső jelentést kézfeltartással fogadták el, így nem tudjuk pontosan, ki hogyan szavazott. Ugyanakkor a jelentést gyengítő módosításokkal kapcsolatos név szerinti, elektronikus szavazásokat elemezve úgy tűnik, hogy az Európai Néppárt – a pártcsoporthoz, amelynek a Fidesz is tagja – képviselőinek közel fele nem támogatta a magyar állam álláspontját.

Gyakorlatilag minden baloldali politikai párt a jelentés mellett szavazott, de a fenti szavazati arányok olyan parlamentben születtek, ahol a jobboldali és a közép-jobb pártok vannak többségben. Így, az a tény, hogy a ház mindössze egyharmada szavazott a magyar kormány mellett, azt jelenti, hogy nagyon sokan elpártoltak a kormány álláspontjától, beleértve az állítólag számos Fidesz-szövetségest is.

Joseph Daul, az Európai Néppárt elnöke ugyan megvédte a Fideszt a szavazás után, de mindent bizonyos mértékű mentegetőzéssel tette: „Nem lehet kizárni embereket vagy pártokat csak azért, mert nem értesz velük egyet” – nyilatkozta, ami aligha tekinthető megerősítésnek.² Manfred Weber, a párt egyik alelnöke kifejtette, hogy a jelentés ellenzése a Néppárt részéről elsősorban azt a véleményt tükrözte, hogy nem az Európai Parlament feladata az uniós szerződések kiényszerítése, hanem a Bizottságé. Weber hozzátette, hogy az Európai Néppárt valójában egyetértett a Magyarországra vonatkozó kritikákkal, miszerint a magyar alkotmányos rendszer egyes elemei nem felelnek meg az európai értékeknek.³ Frank Engel, a jelentést előterjesztő Európai Parlament Állam-

polgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságának árnyék riportőre még kritikussabb volt a magyar kormánnyal kapcsolatban, sürgetve a kormányt, hogy mutasson nagyobb önkontrollt a kétharmados többség alkalmazása során.⁴

A jelentés ellen szavazó közép-jobboldali pártok közül sokan azért voksoltak így, mert alapvetően euroszeptikus beállítottságuknak köszönhetően vonakodnak az EU-nak még nagyobb kontroll-lehetőséget adni a tagállamok tevékenységével kapcsolatban, és nem azért mert kifejezetten egyetértettek volna a magyar kormánnyal. Kevesen védtek a kormányt a pontos helyzet ismeretében és mindenféle fenntartás nélkül.

A Tavares-jelentés elfogadása komoly vereség volt az Orbán-kormány számára a legdemokratikusabb európai intézményben. Figyelembe véve, hogy Orbán Viktor gyakran használja a kétharmados többséget abszolút érvként ellenfeleivel szemben, nagyon kínos helyzetbe került, amikor az Európai Parlament kétharmada nem támogatta kormányát.

Az Európai Parlament ezzel a jelentéssel törekszik érvényt szerezni az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz.) 2. cikkének, amely az Unió alapvető értékeit vázolja fel:

„Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.”

Miként lehet azonban felelősségre vonni a 2. cikkben foglaltak betartására ígéretet tett tagállamot? A Tavares-jelentésről szóló szavazás ennek a felelősségre vonásnak a lehetőségét és keretrendszerét teremti meg, amelyet először és elsősorban Magyarországra alkalmaznak, ugyanakkor minden olyan tagállamra vonatkoztatható, amely hasonló rendszerintű kockázatot jelent a 2. cikkben foglaltakra. A jelentés jóváhagyásával az EP leírja a magyar alkotmányos forradalom legproblematisabb területeit, és létrehoz egy ellenőrző rendszert annak meg-

AZ A TÉNY, HOGY A HÁZ MINDÖSSZE EGYHARMADA SZAVAZOTT A MAGYAR KORMÁNY MELLETT, AZT JELENTI, HOGY NAGYON SOKAN ELPÁRTOLTAK A KORMÁNY ÁLLÁSPONTJÁTÓL, BELEÉRTVE AZ ÁLLÍTÓLAG SZÁMOS FIDESZ-SZÖVETSÉGEST IS.

határozására, hogy a magyar kormány megfelelően reagált-e ezen aggodalmakra.

A magyar kormány azzal érvelt, hogy az Európai Parlament túllépte a hatáskörét a szavazással, és véleménye szerint érdemes lenne felülvizsgálni, hogy mi biztosít számára ilyen hatalmat. Valóban igaz, hogy a Parlament eddig még soha nem választotta egy tagállam alkotmányos rendszere bírálatának ezt a módját, de ez nem jelenti azt, hogy illegitim lett volna az eljárása.

Az Európai Parlament – minden egyes sikeres uniós szerződés módosítással – folyamatosan növelte a hatalmát az utóbbi évtizedben, ami a 2009-ben hatályba lépett Lisszaboni Szerződésben csúcsozott ki. A Lisszaboni Szerződés alapján a Parlamentnek fokozott szerepe van a törvényalkotásban, és amennyiben elfogadnak egy jelenleg vita alatt álló előterjesztést,⁵ akkor a jövőben megnővekedhet a hatásköre a Bizottság elnökének megválasztásában is, ami összességében még inkább a parlamentáris típusú kormányzás felé mozdítaná az Európai Uniót. A Parlament tehát rövid idő alatt elhanyagolható szereplőből – az uniós szerződések demokráciadeficitet csökkentő törekvéseinek köszönhetően – az uniós kormányzás meghatározó elemévé vált.

A Tavares-jelentés megértéséhez figyelembe kell venni, hogy az Európai Parlament az Európai Unióról szóló szerződés 7. cikkének működtetésében alapvető szerepet játszik. A 7. cikk az európai jognak az a része, amely megengedi az EU-nak, hogy megfosszon egy tagot az Európai Tanácsban való szavazati jogától. „Nukleáris opciónak” hívják ezt a lehetőséget, mert megfosztja az államot a döntéshozatalban való részvételtől. Ez a legsúlyosabb szankció, amit az EU alkalmazhat, és nem meglepő módon kifejezetten nehéz megvalósítani. Ahhoz, hogy a 7. cikkben foglalt kötelezettségének eleget tehessen, az Európai Parlamentnek ésszerű indokkal kell rendelkeznie. A Tavares-jelentés ezt a keretet, illetve azokat az információkat biztosítja, amelyek szükségesek egy ilyen értékeléshez, ha és amikor annak ideje eljön.

Mi a szerepe az Európai Parlamentnek az EUSz. 7. cikke szerint? Először is egyike azon intézményeknek, amelyek kezdeményezhetik a tagállam szavazattól való megfosztását. Továbbá a Parlament hozzájárulása akkor is szükséges az eljáráshoz, ha azt a Tanács vagy a Bizottság kezdeményezi. Ahogy az EUSz. 7. cikk (1) szakasza kimondja: „A Tanács, tagjainak négyötödös többségével és az Európai Parlament

egyetértésének elnyerését követően megállapíthatja, hogy fennáll az egyértelmű veszélye annak, hogy egy tagállam súlyosan megsérti a 2. cikkben említett értékeket.” Az EUSz. 7. cikk (2) bekezdése továbbá tartalmazza, hogy a Tanácsnak a Parlament egyetértését kell elnyernie annak megállapításához, hogy egy tagállam megsérti-e a 2. cikkben foglalt értékeket, mielőtt szankciókat alkalmazhatnának ellene. A Parlament belső szabályzata alapján az egyetértéshez kétharmados többségre van szükség.

Tehát, ha az Európai Parlament gyakorolni akarja ezt a fegyelmező funkcióját, szüksége van egy olyan módszerre, ami alapján meghatározható, hogy a tagállam veszélyezteti, vagy megsérti az EUSz. 2. cikkében foglalt kötelezettségeit. A felelősségteljes eljáráshoz a Parlamentnek tájékoztatnia kell a tagállamot, hogy cselekvései aggodalmakra adtak okot az EU-n belül, illetve információt kell gyűjtenie azokkal az intézkedésekkel kapcsolatban, amelyeket a problémák megoldására hozott a jogsértő állam. Emellett lehetőséget kell adni a tagállam részére a szankciók alkalmazása előtt, hogy kijavítsa a hibáit. Pontosan ezt teszi jelen esetben a Tavares-jelentés.

Bár a Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) rögtön a 7. cikk alkalmazását szorgalmazták, a Tavares-jelentés egy másik, sokkal lassabb utat választ. A jelentés jelzi a magyar kormánynak, hogy meg kell tennie bizonyos lépéseket, annak érdekében, hogy elkerülje ezt a sorsot.

A Tavares-jelentés tehát a Parlament első lényeges lépése a 7. cikkben foglalt szerepének ellátására, amikor egy tagállam a 2. cikk megsértésének kockázatát valósítja meg. A jelentés felvázolja azokat az elemeket a jelenlegi magyar kormánypolitikában, amelyek módosításának hiánya a 2. cikk megsértéséhez vezet, emellett meghatározza az előírt követelményeknek való megfelelés vizsgálatának a módszerét. A hivatkozott 7. cikket lehetőségként említi, amennyiben a magyar kormány nem ad megfelelő választ a kritikákra. Azaz a jelentést úgy kell tekinteni, mint az Európai Parlament 7. cikkben foglalt kötelezettségének teljesítését megelőző lépést.

Az Európai Parlament Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága (LIBE) nem önmaga kezdeményezte a jelentést. A Parlament plenáris ülése bízta meg a magyarországi reformok elemzésével 2012 elején. A bizottság ezt követően kérte fel Rui Tavares-t jelentéstevőnek. A jelentés megfogalmazá-

A JELENTÉS JÓVÁHAGYÁSÁVAL
AZ EP LEÍRJA A MAGYAR AL-
KOTMÁNYOS FORRADALOM
LEGPROBLEMATIKUSABB TE-
RÜLETEIT, ÉS LÉTREHOZ EGY
ELLENŐRZŐ RENDSZERT AN-
NAK MEGHATÁROZÁSÁRA,
HOGY A MAGYAR KORMÁNY
MEGFELELŐEN REAGÁLT-E
EZEN AGGODALMAKRA.

sa előtt Tavares és a bizottság mintegy másfél éven keresztül munkadokumentumokat készítettek elő, azokat személyes budapesti tájékoztatók, jogszabáylemzések, kormányoldali és ellenzéki szakértői egyeztetésekre alapozva. A bizottság figyelembe vette továbbá az Európa Tanács Velencei Bizottságának véleményeit, amelyekben a magyar alkotmányos rend különböző elemeit vizsgálta. A magyar kormány minden szakaszban lehetőséget kapott véleményének kifejezésére, és a bizottság figyelembe vette a kormány kifogásait álláspontjának kialakítása során. A munkadokumentumok a következő témákat tárgyalják: 1.) az igazságszolgáltatás függetlensége, 2.) az új alkotmány, 3.) a média szabályozása, 4.) a jelentést író általános értékelését kiegészítő alapvető kérdések a demokráciát és a jogállamiságot illetően.⁶ Mire a Tavares-jelentés elkészült a magyar kormány tökéletesen tisztában volt a bizottság aggodalmaival és a jelentés irányával. A kormánynak ismét megvolt a lehetősége a reagálásra, és a bizottsági vitában való részvételle, illetve a vitatott pontok előterjesztésére. A kormány emellett, válaszul a megfogalmazott aggályokra komoly módosításokat kérhetett volna alkotmányos programjának vitatott elemeit illetően, de ehelyett csak kisebb változtatásokat tett javaslatot. Az a tény, hogy az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottsága, majd a Parlament plenáris ülése is egyértelműen elfogadta a jelentést, azt mutatja, hogy az európai parlamenti képviselők álláspontja szerint fennáll a veszélye annak, hogy Magyarország megsérti a 2. cikket. Ugyanakkor a szavazásig vezető eljárás nem volt sem zárt, sem egyoldalú; a Parlament eljárása tele volt lehetőségekkel, amelyek során a magyar kormány bemutathatta az álláspontját, és amely során az EP az elé tárt bizonyítékokból alakította ki a saját álláspontját.

Milyen értékelést tartalmaz a Tavares-jelentés a magyar alkotmányos renddel kapcsolatban?

A jelentés alapvetésként leszögezi, hogy a tagállamok saját hatáskörébe tartozik az alkotmányuk elfogadása és felülvizsgálata, ugyanakkor a tagállami alkotmánnyal szemben felállított követelmény, hogy „*összhangban álljon a tagállam által az Európai Unióhoz való csatlakozásról szóló szerződésben vállalt kötelezettségekkel, azaz az Unió közös értékeivel, az Alapjogi Chartával és az Emberi Jogok Európai Egyezményével*” (2. §). A jelentés megjegyzi, hogy az új Alaptörvénynek nem volna szabad alacsonyabb szintű védelmet biztosítania az alapvető jogokkal kapcsolatban, mint a korábbi alkotmány (6. §), hozzá-

téve, hogy az alapelvek rendszere, amit a nemzeti alkotmányoknak meg kell védeniük „*az Unió demokráciára és jogállamiságra vonatkozó közös értékei szabad választásokon és az ellenzék jogainak tiszteletben tartásán alapul*” (7. §). A jelentés kritizálja a sar-

kalatos törvények kiterjedt, rendkívül konkrét és részletes szabályok előírása céljából történő alkalmazását, mivel a jövőbeni egyszerű többséggel rendelkező kormányok számára lehetetlenné tesz a számos kérdés rendezését (8. §). A jelentés rámutat arra, hogy az a parlamentáris eljárási

rendszer, amely az egyéni képviselői indítványokra hagyatkozik a teljes parlamenti eljárás lefolytatásának kikerülésére „*nem tartalmaz az érdemleges társadalmi vitát és konzultációt biztosító garanciákat, és az ilyen indítványok magával az Alaptörvénnyel is ellentétesek lehetnek*” (9. §). Emellett kifogásolja, hogy néhány új rendelkezés nem felel meg az európai jogszabályalkotási normáknak (10. és 21. §).

Aggodalmát fejezi ki a jelentés a „*fékek és egyensúlyok demokratikus rendszerével*” kapcsolatban, kiemelve az Alkotmánybíróságra vonatkozó változtatásokat, azaz az új Alkotmánybíróság létszámának felemelését akkor, amikor az új eljárási rend margi-nálissá tette az alkotmánybírák kiválasztásánál az ellenzék szerepét (14. §). Ráadásul a jelentés nem csak azt támadja, hogy az Alkotmánybíróság hatáskörét korlátozták a költségvetési tárgyú törvények felülvizsgálatával kapcsolatban (15. §), hanem ismételtén rávilágít annak fontosságára, hogy az Alkotmánybíróság rendelkezzen hatalommal az alkotmánymódosítások tartalmi alkotmányossági felülvizsgálatára (16. §). Kifejezi aggodalmát, hogy az Alkotmánybíróság nem tudja ellátni többé az Alaptörvény védelmét, ha nincsen megfelelő felhatalmazása erre (17. §). Az Alkotmánybíróság hatáskörének az Országgyűléshez való utalása (18. §), illetve az Alaptörvény negyedik módosítása által több mint 20 évnyi alkotmánybíróági ítélkezési gyakorlat semmissé tétele is aggodalomra ad okot az Európai Parlamentben (19. §).

A jelentés aggodalmát fejezi ki a nemzetbiztonsági törvény több rendelkezése miatt, amelyek negatívan befolyásolhatják a hatalmi ágak szétválasztását, az igazságszolgáltatás függetlenségét, a családi és magánélet tiszteletben tartását, valamint a hatékony jogorvoslathoz való jog érvényesülését (22. §). A jelentés egyben megkérdőjelezi az adatvédelmi hatóság függetlenségét is (23–25. §). Szintén aggodalmát fejezi ki az igazságszolgáltatás függetlenségének alkotmányos garanciáinak hiánya miatt. (30. §)

Az igazságszolgáltatás függetlensége elleni támadás példájának mutatja be a Legfelsőbb Bíróság elnökének a hivatali ideje lejárta előtti menesztését (31. §), a bírák nyugdíjkorhatárának hirtelen csökkentését (32., 35 és 36. §), és az Országos Bírói Hivatal elnökének túlzott hatáskörét (33–34. §).

A vita egy másik területe a választási reform. A jelentés megjegyzi, hogy problematikus a választóközvetek határainak átrajzolása az ellenzékkel való konzultáció nélkül (39. §), emellett aggasztó az a tény, hogy a Nemzeti Választási Bizottság nem garantálja megfelelően a kiegyensúlyozott politikai képviseletet, sem pedig a bizottság függetlenségét (40. §).

A média pluralitásának problémáját is megemlíti a jelentés, kritizálva az Alaptörvény negyedik módosításában foglalt rendelkezést, amely betiltja a kereskedelmi médiában a politikai hirdetéseket (45. §). A jelentés sajnálatát fejezi ki az állami tulajdonú hírszolgáltató létrehozása miatt, amely a közszolgálati műsor-szórók kizárólagos hírszolgáltatójaként működik (47. §), kiemeli a médiapiac európai versenyszabályok alapján történő értékelésének szükségességét (48. §). Aggodalmát fejezi ki az iránt, hogy az új műsorszórási engedélyezési eljárás politikai feltételek érvényesítésére ad lehetőséget (49. §), és kritizálja a közszolgálati műsorszórás feletti ellenőrzés rendkívüli központosítását (50. §).

A jelentés kiemeli a magyar kormány felelősségét a romák elleni diszkrimináció megelőzését szolgáló intézkedésekkel kapcsolatban (52–53. §), megjegyzi továbbá, hogy nyilvános romaellenes megnyilvánulásokat a magyar Médiahatóság nem szankcionált (51. §). Emellett a kormány nem biztosított egyenlő jogokat a leszbikusoknak és a melegeknek (54. §). Bírálata érte a hajléktalanság kriminalizációjának alaptörvényi védelmét is (55. §). Az egyházak elismerésének és regisztrációjának új szabályozása pedig az uniós joggal ellentétes helyzetet teremtett (56. §).

A jelentés összegzésében arra a következtetésre jut, hogy *„az alkotmányos és jogszabályi keretek nagyon rövid időn belüli, ismételt módosításainak rendszerszerű és általános tendenciája, valamint az a tény, hogy a módosítások tartalma összeegyeztethetetlen az EUSZ. 2. cikkében említett értékekkel” – hacsak azon időben és megfelelő módon nem változtatnak – az EUSZ. 2. cikkében említett értékek súlyos megsértésének kockázatát fogja eredményezni*” (58. §).

Mi tehát a teendő?

A jelentés hangsúlyozza, hogy minden tagállamnak – nem csak Magyarországnak – kötelességei van-

nak a szerződéses vállalásaik betartására, és a szerződésekben foglalt értékek megvédésére. Emellett a jelentés elmarasztalja az Európai Tanácsot, hogy eddig nem sikerült elegendő hangsúlyt helyeznie a magyar helyzetre, egyben fel is hívja a Tanácsot ennek pótlására.

A jelentés legfontosabb javaslatai az Európai Bizottságnak szólnak. Az intézményt a szerződések őreként való fellépésre sürgeti annak érdekében, hogy tegyen lépéseket a 2. cikk betartására, valamint biztosítsa, hogy a rendszerszerű kockázatokat is figyelemmel kíséri, nem csak az egyéni panaszokat. Egy

innovatív javaslat felszólítja a Bizottságot, hogy fogadjon el egy „az EUSZ. 2. cikke – Riasztási menetrend”-et. Ez a menetrend megkövetelné a Bizottságtól, hogy ellenőrizze azokat a tagállamokat – különösen Magyarországot –, amelyek magatartása a 2. cikk elveinek veszélyeztetését valósítja

meg. Emellett semmilyen folyamatban lévő tárgyalást nem zárna le mindaddig, amíg a tagállam a jogi rendszerét összhangba nem hozza a 2. cikkel, és nem zárja ki a visszarendeződés kockázatát (70. §). „Az EUSZ. 2. cikkének Riasztási menetrend”-je tehát befagyasztaná a folyamatban lévő tárgyalásokat a jogsértő tagállammal minden EU-politikát érintő területen. A menetrend egyben azt is jelentené, hogy a Bizottságnak rendszeresen ellenőriznie kell a jogsértő tagállamot, amikor az a 2. cikket veszélyezteti, ami azt feltételezi, hogy Magyarország esetében minden a Tavares-jelentés által meghatározott problémás területet felül kellene vizsgálni. Ez alapvető akadályát képezné annak, hogy Magyarország megkapja az EU-tól, amit akar, mindaddig, amíg az EU meg nem kapja Magyarországtól, amit előír. Figyelembe véve azoknak a területeknek a számát, amelyekben Magyarországnak az EU támogatására van szüksége, a magyar kormány gyakorlatilag folyamatosan figyelmeztetve lenne a pária státusára a Bizottsággal való kapcsolatában, mindaddig, amíg meg nem felel a Tavares-jelentésben foglaltaknak.

Emellett a jelentés ajánlja a Koppenhágai Bizottságra vonatkozó javaslat⁷ megvalósítását. Egy olyan új uniós testületről van szó, amelynek mintájaként az Európa Tanács Velencei Bizottsága szolgál, és amely felelne az új tagállamok felvételekor alkalmazott koppenhágai kritériumok betartásának folyamatos ellenőrzésért valamennyi EU-tagállamban (72. és 78. §). A Koppenhágai Bizottság létrehozásának ötlete mögött az áll, hogy az állam tagsága során sem nem térhet el azoktól a normáktól, amelyeket felvételének feltételei voltak. A jelentés szintén támo-

gatja, hogy vitassák meg Németország, Hollandia, Dánia és Finnország külügyminisztereinek javaslatát,⁸ amely szerint meg kell találni a módot arra, hogy csökkentsék azon tagállamok pénzügyi támogatását, amelyek nem tisztelik az uniós értékeket (74. §), és ösztönzi az EU Alapjogi Ügynökség kapacitásának bővítését, hogy foglalkozni tudjon a 2. cikk tagállamok által való betartásával. (79. §). A Koppenhágai Bizottság, az Európai Bizottság megújult mechanizmusai és az Alapjogi Ügynökség megnövekedett kapacitása a jelentés elképzelése szerint együttesen létrehozzák a korai figyelmeztető mechanizmusok átfogó rendszerét az olyan jövőbeli esetekre, amikor az egyes tagállamok esetében visszasesés tapasztalható az alkotmányos demokráciában.

De mi történik most Magyarországgal? A jelentés felsorolja az egyes ügyeket, amelyekkel a magyar kormánynek foglalkoznia kell, és létrehoz egy testületet a 2. cikkel kapcsolatos „trialógus” betartásának ellenőrzésére. A „trialógus” testülete a Bizottság és a Tanács képviselőiből állna, akiknek az Európai Parlament jelentéstevőjével és az árnyék jelentéstevőkkel együtt kell „felmérniük a magyar hatóságok által küldött információkat az ajánlások végrehajtásáról” (86. §). Abban az esetben, ha nincs megfelelés, a háromoldalú testület kérné az Elnökök Értekezletét, mérlegelje a 7. cikk (1) alapján történő eljárás megindítását. Röviden, a jelentés egy folyamatos ellenőrzési folyamatot feltételez, amely elvezethet az EUSz. 7. cikkének esetleges alkalmazásához.

És mit kell tennie a magyar kormánynek? A jelentés részletesen felsorolja azokat a területeket, amelyeken problémák mutatkoztak (72. §). A jelentés különösen sürgeti a magyar hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben a magyar Alkotmánybíróság döntéseit és a Velencei Bizottság véleményét. Felszólították a kormányt, hogy távolítsa el az alkotmányból azokat a rendelkezéseket, amelyeket korábban alkotmányellenesnek nyilvánított az Alkotmánybíróság, szüntesse meg a sarkalatos törvényi szabályozás követelményét a családi, szociális, pénzügyi és költségvetési kérdések tekintetében, tartsa tiszteletben a politikai ellenzéket a törvények teljes körű parlamenti vitájának visszaállításával, és biztosítsa a politikai ellenzék helyét a parlamenti eljárásokban.

A jelentés sürgeti továbbá a kormányt amiatt is, hogy állítsa vissza az Alkotmánybíróság korábbi hatáskörét és határozatait, hogy törekedjen konszenzusra az alkotmánybírák jelölése során, és biztosít

sa, hogy a bírák politikai befolyástól mentesek legyenek, valamint orvosolják az idősebb munkatársak, és a magas rangú tisztviselők és bírák munkaviszonyának idő előtti megszüntetését az adatvédelmi hatóságnál és az igazságszolgáltatásban. A kormány erősítse továbbá a magyar parlamentet a Költségvetési Tanács hatalmának csökkentésével, hogy ne vétózhassa meg a Parlament által elfogadott költségvetést, és működjön együtt az európai intézményekkel, hogy az új nemzetbiztonsági törvény megfeleljen az európai alkotmányos normáknak.

A kormánynek az eddiginél jobban kell garantálnia a bírói testület függetlenségét, hogy az teljes mértékben megfeleljen az Európai Bíróság ítéletének a bírák korai nyugdíjazása ügyében úgy, hogy a bírakat ismét a korábbi pozíciójukba helyezi vissza, és a kormány állapítson meg objektív kritériumokat az Országos Bírósági Hivatal elnöke számára a bírák kiválasztásához és az ügyek áthelyezéséhez. Ami a választásokat illeti, a kormánynek külső és objektív elemzőket kell hívnia a választási törvény értékeléséhez, és biztosítani kell a politikai pártok kiegyensúlyozott képviseletét a választási bizottságokban.

A médiapluralizmussal kapcsolatban a kormánynek meg kell kezdenie a médiára vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatát az összes érdekelt fél bevonásával, azzal a céllal, hogy biztosítsa a szólásszabadságot, a média szabadságát és pluralizmusát. Biztosítania kell továbbá, hogy jogilag kötelező érvényű eljárások és mechanizmusok legyenek érvényben

a tisztviselők kiválasztásánál a közszolgálati médiában, és a közszolgálati média felügyeleti testületeiben. A kormánynek garantálnia kell, hogy az Európai Emberi Jogi Bíróságnak a médiát illető ítélezési gyakorlatát tiszteletben tartja, és biztosítja a politikai versenytársak médiához való egyenlő hozzáférési lehetőségét, különösen a választások és kampányok idején. A kormány köteles biztosítani a kisebbségek

jogait, beleértve a szexuális kisebbségek és a hajléktalanok jogait is, és megtenni azokat az intézkedéseket, amelyek a romák további integrálását és védelmét szolgálják. A vallás- és lelkiismeret szabadságát az egyházak nyilvántartásba vételéről szóló tiszta, semleges és pártatlan szabályokkal kell biztosítani.

Ez egy hosszú lista, de pontosan ez a hosszú lista különbözteti meg Magyarországot az EU többi tagállamától, és állítja az európai figyelem középpontjába. Igaz ugyan, hogy – ahogy ezt a magyar

kormány állítja – a többi EU-tagállam is hozott a listán lévőkhöz hasonló intézkedéseket, de egyetlen más európai kormányzat sem tette mindezt egyszerre. Ennek eredményeként ma Magyarországot a mérgező alkotmányos elemek keveréke jellemzi. Ez az, ami miatt elsöprő többséggel szavazták meg a Tavares-jelentést az Európai Parlamentben.

A Parlament ahelyett, hogy elítélte volna a magyar kormányt, és másodosztályú státusba sorolta volna a Tavares-jelentés elfogadásával, megpróbált egy utolsó esélyt adni neki ahhoz, hogy a kormány érvényesítse a 2004-es csatlakozáskor vállalt elveket. Mivel az Európai Parlament felelőssége a Szerződések alapján, hogy értékelje az egyes országok magatartását a 7. cikkhez kapcsolódó szankciókról való döntéshez, ki kellett dolgozni egy keretet, amelyen belül megszülethet egy ilyen döntés. Ezt a keretrendszert tartalmazza a Tavares-jelentés.

Ahelyett, hogy Magyarország ellensége lenne, ahogy a kormány azt beállította, Tavares és képviselőtársai magukat magyarbarátnak tartják. A kormány dühösen válaszolt a Tavares-jelentésre és a parlament határozatban ítélte el a jelentést, mint a nemzeti szuverenitás megsértését, és a magyar média is a legtöbbször negatív képet festett róla.⁹ E lejárató kampány ellenére, a kormány az Európa-ellenes reakciói után végzett közvélemény-kutatás azt mutatja, hogy a magyarok több mint kétharmada nem tartja szükségesnek Orbán Viktor „szabadságharcát”.¹⁰

Orbán Viktor képes lehetett arra, hogy megszerezze a mandátumok kétharmadát a magyar parlamentben 2010-ben, elnyerve a listás szavazatok 53%-át, 64%-os részvételi arány mellett. De annak ellenére, hogy a Tavares-jelentés megmutatta, hogy Magyarországon eltértek az európai értékektől, a jelentés elfogadását követően sem változott az uniós tagság megítélése.¹¹

JEGYZETEK

1. Az Európai Parlament 2013. július 3-i állásfoglalása az alapvető jogok helyzetéről: magyarországi normák és gyakorlatok (az Európai Parlament 2012. február 16-i állásfoglalása alapján), 2013. július 3. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0315+0+DOC+XML+V0//HU>
2. Martin BANKS: EPP leader rejects calls to expel Fidesz members after Hungarian law change. TheParliament.com: 2013. március 12. <http://www.theparliament.com/policy-focus/justice/justice-article/newsarticle/epp-leader-rejects-calls-to-expel-fidesz-members-after-hungarian-law-change/%20-%20.UfEfEG1QB4V#.Uk7MWaHD-1s>

3. Manfred WEBER: MEP accuses socialists of ‘double standards’ on Hungary report. TheParliament.com: 2013. július 11. <http://www.theparliament.com/policy-focus/justice/justice-article/newsarticle/mep-accuses-socialists-of-double-standards-on-hungary-report/%20-%20.UfKM4W1QB4U#.Uk7MWaHD-1s>
4. Budapest, Hungarian Press Review: Reflections on the EU-Hungary tug of war. 2013. július 12. <http://budapest.eu/2013/07/reflections-on-the-eu-hungary-tug-of-wars/>
5. Luis Miguel Poiarés Pessoa MADURO: A New Governance for the European Union and the Euro: Democracy and Justice. EUI RSCAS PP 2012/11. European Union Institute: 2012. <http://hdl.handle.net/1814/24295>
6. A munkadokumentumokat a következő linken lehet elérni: Európai Parlament weboldala. <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe/working-documents.html?linkedDocument=true&ufolderComCode=LIBE&ufolderLegId=7&ufolderId=09747&currefProcYear=&urefProcNum=&urefProcCode=%20-%20menuzone>
7. További elemzésért a Koppenhágai Bizottságról lásd: Jan-Werner MÜLLER: Safeguarding Democracy Inside the EU Brussels and the Future of Liberal Order“. Transatlantic Academy: 2013. Forrás: http://www.transatlanticacademy.org/sites/default/files/publications/Muller_SafeguardingDemocracy_Feb13_web.pdf
8. Frances ROBINSON: Laws, Rules for Rule of Law? Wall Street Journal: 2013. március 8. <http://blogs.wsj.com/brussels/2013/03/08/laws-rules-for-rule-of-law/>
9. 69/2013. (VII. 5.) OGY határozat. „A Magyarországot megillető egyenlő elbánásról”
10. Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet: „Hol az ellen?” 2013. július 11.: <http://www.median.hu/object.8a6eab8d-ef69-4c3e-a040-7c75d6877b32.ivy>
11. TÁRKI: Változatlan az ország EU-tagságának megítélése a magyarok szerint. Az ország uniós tagságának megítélésében nem történt változás az elmúlt években: 2011-hez hasonlóan idén nyáron is a magyarok harmada tartja jó dolognak azt, hogy az ország az EU tagja, míg 22%-nyian ennek ellenkezőjét gondolják. Tízből négy magyar (39%) nem köteleződik el egyik vélemény mellett sem, szerintük ugyanis se nem jó, se nem rossz az országnak az uniós tagság. http://www.tarki.hu/hu/news/2013/kitekint/20130902_eutagsag.html